

Kömür ve Kalkerden iplik

Leipzig fuarının İlkbahar 1939 mevsiminde I. G. Farbenindustri standında suni kumaş ve iplikler arasında maden kömürü ile kireç taşından imal edilmiş liflerden muhtelif şekilde örülen balıkçı ağları, halatlar, filtre kumaşları, kuşaklar alâkayı celbetmektedir. Bu ağ, halat ve kumaşlar binlerce sair mümasillerinden şekil ve renk itibarile farksızdırlar.

Taşkömür ile kalkerden mamul bu lifler Almanlar tarafından PeCe - lifi tesmiye edilmiştir. Bu isim kimyevî mad-

delerden Polyvinyl — Chlorid'in bas harfleridir. Çünkü kömürle kireçten lif elde edilmesi için evvelâ bu maddelerin istihsali lâzımdır.

Yeni icat edilen lif gayri uzvî (anorganik) bir bünyeden çıkarılan kabili inhina (elâstikî) beyaz bir pamuktur. Alman topraklarında milyarlarca ton mevcut bulunan siyah maden kömürü ile Jura ve kalker dağlarda namütenahi miktarda hazır olan beyaz kukaalı kireç bu lifin asıl iptidaî maddesidir. Binaenaleyh ham

madde noksanlığı hissedilemez bir vaziyette olduğu gibi bu lifin imali gayet basit ve ucuz malzemeye istinat etmektedir.

Tam sentetik mensucat lifi bakımından PeCe - lifleri bu sahada esasen bir yemlik teşkil etmektedir. Herhalde ağaç veya saman hamurundan mamul pamuklardan çok farklıdır. PeCe lifinde nebati madde yerini gayri uzvi mevaddan kimya usulü ile sentetik şekilde elde edilmiş olan substanslar rol oynamaktadır. PeCe lifleri nefaset sağlamlık ve harici görünüş noktai nazarından tabii liflere nisbeten daha değerli evsafı haizdirler.

Malumat kabilinden olarak onu da söylemeli ki PeCe lifleri modaya muvafık elbise kumaşları için kullanılamaz, çünkü hararete karşı mukavemetsiz ve 80 dereceden fazla ısındıkça erimeye başlar. Bundan dolayı ütülenemezler. Buna mukabil teknik sahada geniş bir mikyasta istifade imkânı mevcuttur.

Bu lifin müsbet taraflarından da hamızlı, kalevi ve sair kimyevi maddelere karşı fazla mukavemetli olmasıdır. Binaenaleyh PeCe ipliğinden hamızlara tahammül eden elbise filtre kumaşı ve torbaları imal edilebilir. Bu eşya tabii pamuk veya yünden mamul olanlara nazaran 4 — 5 misli sağlamdır. Bundan dolayı ehemmiyetli bir miktar da yün yapağı ve pamuk tasarrufu yapılarak daha pahalı ve mahdut miktardaki uzvi lifler başka mamulât için kullanılabilir, çünkü yalnız filtre kumaşlarına sarfedilen mik-

tar büyük bir rakam teşkil etmektedir. Çürütme bakterilerine karşı PeCe ipliğinin muakavemeti de suya olan tahammülü gibi büyük bir rol oynamaktadır. Kömür ipliğinin bu evsafı bilhassa balık ağları, halatlar ve daima su ile temasta bulunan eşya imali için çok elverişlidir, çünkü tuzlu deniz suyundan bile müteessir olmaz. Bundan maada PeCa ipliği ateşte yanmaz: Ateşe tutulurken eriyerek sertleşir ve sulp bir madde haline gelir. Yangınların ehemmiyetli bir kısmı kolayca ateşlenen dekorasyon kumaşları yüzünden ileri geldiği göz önünde tutulursa, millî emlakın muhafazasında bilhassa tiyatrolarda bu gibi yanmayan kumaşların kullanılması ne kadar mühim olduğunu izaha hacet yoktur. Pe Ce ipliğinin sulanmış ve kuru halindeki metaneti, elâstikî olması, sıcaklık muhafazası için olduğu gibi elektrik izolasyonları işlerinde de muvaffakiyetle kullanılmasına imkân verir. Bu lifin imal şeması berveçhi atıdır.

